SZOLNOK MEGYEI JOGÚ VÁROS POLGÁRMESTERI HIVATALA

EGÉSZSÉGÜGYI- ÉS CSALÁDÜGYI OSZTÁLYA

SZOLNOK

ÉLETÚT

„Az élet útközben..."

Készítette: özv. Szabó Gézáré

5000 Szolnok, Tóth F.u.2. I./7.

2012. június 21.

ÉLETÚT

Írásom témája a pályázati felhívásnak megfelelően egy életút. Azonban - manapság talán szokatlanul - nem egy személy, hanem egy „szerep", egy családi státusz életútjáról mesélek, saját családom történetéből merítve. Ez a szerep a nagymama szerepe, amelyet írásomban közvetlenül három személy közé csoportosítok. Szólok az én nagymamámról, időben a 20. század első feléből, saját magamról, aki éppen most nagymama, illetve előrevetítem reményemet, hogy még kisgyermek unokáim is nagymamák lesznek egyszer. Így tehát az összekötő én magam vagyok.

ÉLETÚT

Gyönyörű júniusi délután van. Most tértem haza kislányoméktól - Erikáéktól. Készen vannak az unokáimról - Grétikéről és Krisztikéről - készült fényképek. Fényképekkel a kezemben, vállkendőmmel együtt kiülök az erkélyre. Az erkély előtt lévő hársfa kellemes árnyékot ad. Fenyőrigó, gerlepár időnként megpihen a fák lombjai között. A képeket nézegette fölelevenítem az emlékeimet, átgondolom, visszaemlékezem mi-minden történt az életemben.

Hála Istennek mindezt családom körében is tehetem, hiszen a lányom a két kis unokám, még a vejem is szívesen hallgatják, ha látogatóba jönnek hozzám. Ilyenkor friss erőt gyűjtenek, biztatást nyernek alkotó munkájukhoz, hivatásukhoz, tanulásukhoz.

Az a fontos legyen, amiben az ember hisz és amiért szépen tud élni. Ars poétikám: tisztesség, tehetség, tolerancia és sok-sok szeretet. Minden szeretet alapja az önmagunkkal való viszony rendezése.

Erre tanított az én drága nagymamám és édesapám. Szüleim elváltak. Ketten neveltek: édesapám és a nagymamám. Nekem a nagymamám az egyik szülő volt. Nagyon az életem részének éreztem. Nagymamám volt a biztonság, anyukám és a barátnőm is. Abszolút példakép volt nagyon sok méltóság volt benne, ez még öreg korában is látszott még a tartásán is. Emlékszem ültem a földön, a nagymamám lábának dőlve hallgattam, ahogy a gyermekkoráról beszélt és viszontláttam a kékes árnyalatú hóval fedett hatalmas tereket, a ló húzta nagy szánokat.

Nagymamám a sámlin ült, fejemet az ölébe hajtottam és azzal a drága érdes dolgos kezével simogatta a fejemet és a hátamat. Ő ezt még akkor nem tudta, hogy a simogatás a föltöltődés eszköze, de nyugtató hatása is volt. Simogatásával így gyógyított. Nagymamám mellett nagyon boldog voltam. Igaz, hogy nincs itt az anyukám, nem becézget, nem simogatja a hajamat és nem is hallja időnkénti panaszomat. Itt van az én drága mamukám, aki mindezt megtette és nagyon szeretett. Lelki támaszom volt.

Képzeljenek el egy gyötrődő kisgyereket, aki még nem képes megfogalmazni félelmeit, de sokkal jobban figyelemmel kíséri a körülötte zajló veszekedéseket, cirkuszokat és sokkal jobban érzi a rejtett indulatokat, mint hinnénk. Szüleim jóindulatai nem voltak egyirányúak.

Nagymamám tudta, ha bekövetkezik a válás, a gyerekben megsérül az M. ős bizalom, hiszen az Ő világának két pillére volt, az édesapa és az édesanya, ami öröktől fogva így volt és azt hitte, örökké így is lesz. Aztán kiderült, hogy ez nem így van.

Nagyon szerencsés, ha ebben a hínáros helyzetben kimondatlanul is hibáztat mindenki mindenkit, és a nagymamám a szívére hallgatott és szövetségre lépett az unokája érdekében. Ő képviselte számomra az állandóságot, stabilitást, amikor minden összeomlott körülöttem.

Nagymamám tudta, hogy nagy szükségem van a szeretetére. Az egész életünk ebből áll mondotta. És ez a szeretet bennünk van. A hétköznapi tudatunk nyomorúságban tart minket. Ezt le kell küzdenünk! Minden nap legyen ünnep a számunkra, így kell felkelni. Örülni kell annak is, ha süt a nap.

Nagyszüleim is sokat meséltek a régi időkről, életükről, munkájukról, családjukról. Ezeket a történeteket mindig szívesen hallgattam.

Édesapám beteg volt, ezért leszázalékolták. Pulmonális TBC-je volt. Anyukám felszolgáló volt Jászberényben, egy cukrászdában. Nagytatám tűzoltó, nagymamám varrónő volt. Nádfedeles lakóházban laktunk. A ház építésekor a dédnagyapám, nagytatám, a rokonok, a szomszédok segítettek. Sokan értettek az ácsmunkához - mesélte nagytatám. A fa részeket fa szegekkel rögzítették egymáshoz. Volt egy kőműves mester, aki mellé azonban legalább két segéd kellett. A fal előkészítését férfiak végezték, hogy egyenletes legyen a felrakandó anyag, sokszor lovakkal, „tipratták" meg. A falfelrakást, simítást, a földes padló simítását, kenését asszonyokra hagyták. Ugyanígy a padlás sározását is. A fa alkatrészeket az építkezés előtt szárították. A téli időszakban napközben és esténként faragták előre a férfiak a faszegeket, fazárakat, pitvaroszlopokat, miközben az asszonyok fontak. A tetőt náddal vagy kévébe kötött rozsszalmával (zsuppal) fedték az ehhez értő parasztemberek.

S

Nagytatám elmondta, hogy az ő édesapja is részt vett a házunk építésében, ami szobából, konyhából és kamrából állt.

A konyha kémény nélküli, középen nagy kerek kemencével, a sárból rakott tűzhely padkával, a padka felett láncon lógó bográccsal készült. Csak edénypolc, egyszerű szék (sámli), asztal, szék képezte a bútorzatot. Az épületet pitvar vette k írül. Ennek az oszlopait díszesre faragták. Ez nem esztétikai célzatú volt, hanem a ház a terét növelte meg, hiszen a tető alatt félig szabadon sokféle munkát végeztek el tavasztól őszig. Például kender tilolását, gerebenezését, a bab „pirgálását", kukorica morzsolását. Jobb időben aludtak is a pitvarban.
A szoba is úgy volt berendezve, hogy nemcsak lakóhely, hanem egyben munkatér is legyen. A hátsó fal mellé helyezték a két ágyat, a két utcai ablak közé ládát vagy fiókos sublótot tettek. A szoba közepe üres volt, ide állították be a rokkát, a gombolyítót, a fonalfelvetőt, majd a szövőszéket is. Az ablakok kicsinyek voltak, és sötétítő fatáblákat szereltek rájuk.
Ebben a házban laktam én is születésemtől -1940-től 18 éves koromig.

Nagytatám korán meghalt, ő nagyon sok „rigmust" mondott, így köszöntött bennünket. A köszöntő előtt az ünnepelt nevét mondta először. Például engem így köszöntött:
„Szent Erzsébet nagyasszonyunk fújja hárfáját.
Az angyalok seregével kedves nótáját.
Azt kívánjuk szívesen, az Úr Isten éltesse
Testi, lelki jógásokban részesítesse
Úgy engedje a Jézus!!! (Ezt a mondatot gyorsabban mondta.)

Nagytatám tűzoltó volt. Keveset volt otthon, kedvenc időtöltése a kefekötés volt. Lószőrből készítette, és minden vasárnap a nagymise után, a város főterén sétálva átadta a megrendelőnek. A séta egy óra hosszáig tartott, itt beszélgettek, tapasztalatot cseréltek. Ez volt mai szemmel nézve, a „FÓRUM".

Nagytatám a szőlőbe szeretett járni. Jászberényben a „NESZŰRBEN" volt hét sor szőlőnk, négy pásztával. A homokba mélyen beásott, és egy kunyhót épített, aminek a tetején kukoricaszár volt, sok-sok összefonva.

Szívesen hallgattam, amikor a régi időkről mesélt. Elmondta, hogy a taxi elődje a fiáker és a konflis volt. A működésüknek a szabályzatát 1827-ben adták ki. A rendelet megszabta, hogy

ötesztendei szolgálat után a bérkocsisnak mestervizsgát kellett tennie. A vizsga legfontosabb része az volt, hogy rőzséből nyolcasokat rakott ki a bizottság, és úgy kellett a bérkocsinak elhaladni a nyolcasok mellett, hogy a rőzsét ne érintse. Ha ezt hibátlanul végrehajtotta, levizsgázott.

Nagymamámmal a „délőre" (ma hobbinak is hívják) szerettem menni. Szántóföldek között haladva, szőke búzatáblák, pipacsos mezők között, pompázó búzavirágokban és szarkalábakban gyönyörködtem. Apró kezeim tele voltak virágokkal. A hajamba kötöttem szalagbóbitát, és még a nagymamám dolgozott a veteményesben, én boldogan szaladgáltam. A szalagbóbita úgy repdesett a szélben, mintha valami tarka szárnyú pillangó szállna egyik bokorról a másikra. Amikor már nagyobb voltam, én is segítettem neki, cseresznyét, meggyet, diót szedni.

Nagymamám míg dolgozott, mindig énekelt. Nem lassú, hanem gyors dalokat, mert akkor jobban haladt a munka. A természet szeretetére nevelt. Sokat kirándultunk és minden évben ökrös szekérrel szüretelni is mentünk.

A nagyszüleim a tetteikkel neveltek, nem direkt, hanem indirekt módon irányítottak. Ez példaértékű. Fontos volt a család összetartása, egymás tisztelete. Ötleteik voltak, még a semmiből is tudtak főzni. A tétlenséget nem ismerték. Állandóan csináltak valamit. Nagyon szegények voltunk.

A nagymamám eljárt vasalni az ötvenes években gazdag családokhoz, a méltóságos asszonyékhoz. Emlékszem húsz forintot kapott egy délutáni vasalásért. Ebből a pénzből vette meg nekem a kötelező olvasmányokat tartalmazó könyveket is. Mind a ketten szerettünk olvasni.

Még a legváltozatosabb életű ember is egy emberöltő alatt viszonylag keveset tapasztal, nem sok helyre jut el, élményei korlátozottak. A könyv érdekes történetekkel ismertet meg bennünket, számunkra ismeretlen világba vezetett, másfajta embereket mutatott be, mint amilyenekkel saját környezetünkben találkozhattunk. A könyv elvitt a világ minden tájára, a múltba és a jövőbe is. Ha jó könyvet olvasunk, együtt érzünk a hősökkel, együtt szeretünk és gyűlölünk, bánkódunk és örülünk velük, - mondta nagymamám.

Hatással van ránk, amit olvasunk, lehangol, vagy lelkesít, de mindenképpen nemesít.

Az értékes irodalom nemcsak mesél, szórakoztat, hanem mindig tanít is.

Unokáim olvasmányainak kiválasztása nem is könnyű. Ugyanúgy fel kell rá készülni, mint a gyermeknevelés kérdéseire. Szeretik az állatmeséket, a tündérmeséket. Mindegyik fejleszti

fantáziájukat, s nem kell félteni őket a csodás elemektől sem. Ők magukban eligazítják a mese és a valóság adta ismereteket.

Nagymamám nagyon okosan szeretett engem. A munkára való nevelését soha nem felejtem el. Nem parancsolóan szólt, csak annyit mondott, hogy jó lenne ezt, vagy azt megcsinálni. Emlékszem törökseprűből zöld szegély volt a kert szélében. Ezt sarlóval 12 éves koromban megformáztam kívül, belül, és a sövény tetejét is lesarlóztam. Nagyon megdicsért, pedig nem volt olyan egyforma, mint amikor Ő készítette el. Megtanított tésztát gyúrni, kötni, horgolni, hímezni. Azóta is minden minta, amit Ő mutatott, a mai napig is kedves nekem.

A bibliához kötődésben a nagymamámnak nagy szerepe van. Nagymamám a kopott bibliából igét olvasott. Mindennapos használat volt a kezében, és lelki táplálék volt számára. Ez komoly példa számomra is. Aki használja a bibliát, annak áldássá válik. Kedvenc történetem a hegyi beszéd 139. zsoltár. Ha szomorú voltam, úgy éreztem próbatétel között vagyok, hogy Istenem próbálj meg engem. Én tudtam, hogy ez nekem szól. A bibliában az életem során Isten igéje bátorítást és irányt mutat ma is.

A nagymamám Jászberényben a Barátok templomában Mária Régiós tag volt. Az Ő feladata az volt, hogy minden héten csütörtök délután imaórára ment, és a rózsafüzér imáit közösen imádkozták. Egy tizedet ő mondott rendszeresen hangosan. 14 éves voltam, amikor arra kért, hogy menjek el a templomba, mert ő nem biztos, hogy végez a mosással, és mondjam el a rózsafüzér imáit. Izgultam nagyon. A templomba érve beültem az Ő helyére, ahol szokott ülni, és vártam, hogy mikor következik az Ő rózsafüzér tizede. Mikor elkezdtem az imát mondani, az a sok fekete ruhába öltözött idő néni felém fordult, hogy ki az, aki erre vállalkozott nagymamám helyett. Csak hónapok múlva árulta el, hogy késve, de megérkezett, és hallgatta, hogy hogyan imádkozom. Hátul foglalt helyet, és én nem láttam őt. Nagyon megdicsért és azt mondta, hogy büszke vagyok rád.

Nagymamámra emlékezve eszembe jutnak a régi hagyományok. Sajnos ezek közül sok feledésbe merült. Én úgy érzem, közelebb lehet hozni a mai modern világban.

Emlékeimben él a BARKASZENTELÉS. Virágvasárnap a templomba vittük a barkákat, amit a tisztelendő úr megszentelt. Ezt hazavittük és az eresz alá tettük. A mondás szerint védett a tűztől. Ha betegek voltunk Mamukám lecsípett a barka csúcsából és ezt kellett megenni. Emlékszem, nagymamám - ha beteg voltam - még használta a FRÁSZKARIKÁT. Lisztből nagy perecet sütött, amin keresztül kellett tennie. A lisztet kilenc szomszédból kérte és megsütött perecen kilencszer bújtatott át. Mamukám szerint meggyógyultam.

Nagyböjtben külön voltak edények, ezeket a padláson tartották év közben. Ebben főztek száraztésztákat húsvétig, szabad tűzön. Böjtösen főztek, ügyeltek arra, hogy ne legyen zsíros az edény. Kenyeret felszeleteltek, repceolajban megpirították és ezt tejjel ettük meg. Nem volt szabad nagypénteken hajat mosni, és a vizet kiönteni az utcára, azért mert a Jézus Krisztus, ha arra jár elesik. Szerdán és pénteken rendszeresen tésztát főzött nagymamám NAGYBÖJTBEN. Nagypénteken nem volt szabad mosni. Szombaton csak a kicsi babákra volt szabad mosni, mert az Új Jézusnak csak két ingecskéje volt és ezért minden nap kimosták az egyiket. Napon megszárították és így adták a pici babákra, mesélte nagymamám. Húsvétkor húsvéti kosarat készítettünk, benne kalács, bárányhús, sonka, kolbász, tojás. A tisztelendő úr megszentelte a templomban, és ezt fogyasztottuk. Az egész kosár hímzett terítővel volt beterítve.

PÜNKÖSDKOR az ünnep jelkép volt a pünkösdi rózsa. Nyári ARATÁSRÓL nagymamám elmesélte, hogy ő még szedte a „markot". Akkor még kaszával arattak.

SZÜRETELÉSKOR is a hagyományokhoz ragaszkodtak. Puttonyos vitte a szőlőt a nagy dézsákba és ott préselték a mustot.

Őszi NÉVNAPOK előkészületeire is szívesen emlékszem. Majd a Mikulás követte az ünnepeket. Adventkor gyertyagyújtás volt otthon is, hiszen ez az időszak a várakozást jelentette.

A DISZNÓVÁGÁS családi ünnepek szép emlékeként maradtak meg.

KARÁCSONYKOR a család mindig együtt volt. A személyek tiszteletét nagyon fontosnak tartotta a család. Közös étkezések, ünnepek megtartásának nagy volt a jelentősége. Én még ma is hiszek a család összetartó erejében. Karácsonykor az ajándékozást a legidősebbel kezdtük, és a legfiatalabbal fejeztük be. Mindenkit megvártunk, amíg kibontotta az ajándékát, mert mindenki fontos volt. Karácsony után következett az új év, vízkereszt és a farsang. Mosolyogva emlékszem vissza a május elsejére. Ilyenkor májusfát állítottak a fiúk a lányok kerítésére. Szép szalagokkal volt feldíszítve azé a lányé, aki szép és kedves volt. A csúnya és goromba lánynak rongyok lógtak a nyárfa ágain.

A nagymamám mesélte, hogy 1920-ban a menyasszonyi ruhája fekete alapon rózsaszín csíkokkal volt díszítve. Sok madeirás alsószoknya, csipkés főkötő és „pruszlik" volt rajta. Volt olyan templomba megjelent lány, akin 14 ruha volt, négy mellény és alatta blúz. Az ünneplő ruhához sok volt a „SIK". Ez azt jelentette, hogy hímzés volt a ruhán végig.

Nagymamám hosszú bokáig érő, sötét színű ruhákat hordott. A felsőrésznél blúz, pruszlik. A blúz nyakig zárt, legtöbbször hosszú ujjú volt. Nagy kötényt viselt, aminek a zsebében mindig volt valami a kis unokája számára. Akár sütemény, golyó, vagy egy szentkép.

Nagytatám keményszárú, fekete csizmát, hozzá való nadrágot, magas nyakú inget, kiskabátot, LAJBIT, bekecset viselt.

Ha hivatalba mentek, ünneplőbe öltöztek.

Megváltoztak a szokások az öltözködésben is. Sokkal lazább formák alakultak ki. Egy hivatalba ma bemennek egy farmerba is.

Soha nem fogom elfelejteni .....

Érettségi vizsgám után boldogan mentem haza, kezemben a bizonyítványommal. Mamukám szeme csillogott, mint a harmat. Lágy volt a tekintete és kifejező, érzéssel tele. Mosolygott. A szeme tiszta tavában visszatükröződtek a benyomások. Boldogok voltunk mind a ketten, és csak annyit mondott: jól van kislányom. Átölelt és könnyes volt a szeme az örömtől.

Azt sem tudtam, hogyan köszönjem meg felbecsülhetetlen segítségét, hogy felnevelt. Tapintatos viselkedését, amit soha nem tudok elfelejteni. Utolsó szavaira gondolok, erős hitére, amit a testből kiszabadult lelkek egyenlőségéről mondott. Hallani véltem hangját, magam előtt láttam átszellemült arcát, magasztos tekintetét. Arról beszélt, hogy a mennyei Atya magához veszi őt, arra kért, hogy vigyázzak magamra és törődjek továbbra is beteg édesapámmal. Ezt meg is tettem. Nagyon tiszteltem és szerettem őt. Drága emlékét szeretettel őrzöm a szívemben.

Jászberényből elkerültem 1958-ban Szolnokra a szülésznő képzőbe. Kitűnő bizonyítványom megszerzése után 10 évig dolgoztam, mint szülésznő, majd a műtősnői szakképesítést Budapesten kitűnő eredménnyel elvégeztem. 38 éves munkaviszonyomat 2 munkahelyemen töltöttem el. 1997-ben öregségi nyugdíjam idejét megkezdtem.

Munkám során egy volt a cél, ami előttem lebegett: megmenteni minden emberéletet.

Később hosszú évekig nem is nagyon gondoltam arra, hogy eltűnt az életemből a „NAGYMAMA". Azóta érzem csak újra, milyen jó unokának lenni, amióta meg van a lányom. Mintha vele újraélném a gyerekkoromat.

Visszajöttek az emlékeim, visszajött a nagymamám és ma már tudom azt is, hogy nagyon nagy szerepe van a hiányának.

Már nem volt közöttünk a Nagymamám, amikor 1974-ben meghalt a lányom, 1979-ben a 18 éves fiam, és férjemmel együtt úgy döntöttünk, hogy örökbe fogadunk egy kislányt, akit felnevelünk és megoszthatjuk vele a szeretetünket. Erikám tizenhét hónapos kora óta saját gyermekünk. Közösen neveltük 1990-ig, amikor a férjem is meghalt. Most 34 éves Erikám és van két drága kislánya, akik az én unokáim. Grétike és Krisztike.

Nagymamám ha látná őket, nagyon boldog volna, hiszen engem is nagyon szerettek, Grétikét és Krisztikét pedig imádná.

A családomban történt tragédiák után, nagymamámtól kapott régi könyvek között olvastam ezt az idézetet, ami erőt adott ahhoz, hogy van még az életemnek értelme, hiszen élni muszáj, itt van Erikám, de mit tegyek az életemmel, ha fáj!

„Adassék nékem annyi lelki erő,
hogy mindazt elfogadjam, amin
változtatni nem tudok, és bátorság
ahhoz, hogy mindazt
megváltoztassam, amire képes vagyok
és bölcsesség ahhoz, hogy el ne tévedjek közöttük."

Friedrich Oetinger (1707-1782)

Elgondolkodom .....

Az én életutam egészen más irányban megváltozott, ahogy megszülettek az unokáim. Hiszen én is nagymama lettem. Hát igen, a nagymama is születik. Szerencsés esetben akkor, amikor az első unokája.

Emlékszem 2007.február 4-án hajnalban cser a telefonom. Erika szólt, hogy anya fájásaim vannak, gyere a kórházba. Még nem volt itt a szülés ideje, hetedik hónapos volt, de időnként többször voltak méhösszehúzódásai. Otthon pihent, veszélyeztetett terhes volt és

aggódtam, hogy előbb jön a baba. Így is történt. Elindultam a kórházba, kezemben a fehér ruhával, maszkkal, egyszer használatos sapkával és cipővel (szülésznő és műtősnő vagyok). Útközben eszembe jutott, hogy édes Istenem, nagymama leszek.

Erikának már hárompercenként jöttek a fájások, mikor odaértem. Emlékszem a szülőszoba csöndjére, amikor beléptem a szülőszobába. Kora reggel volt. Emlékszem arra a csöndre, a fényre és a boldogságra. Most féltem őt a fájdalomtól és elképzelem a boldogságát.

Most itt van ez a szép, fiatal nő - a lányom - és anya lesz. Egyszerre közeli és távoli, a csontjaimban érzem a fájdalmát, amikor megjelennek a gyöngycseppek a homlokán. Várakozás teli, szívszorító érzés. A lány férje holtsápadt a várakozásban, mondta Ő, hogy nemigen bírja a kórháznak még a szagát sem. Én nem aggódom, mély vakhit él bennem: nem lehet baj. Jönnek a fájások, nedves törlőkendővel törölgetem Erikám homlokát. Majd fájásszünet. Kérem, hogy gyűjtse az erőt a következő fájásra, addig pihenjen. Ügyesen csinálja. Nyugodt, jól látni, hogy szépen tágul minden fájás alatt. A baba szívhangja is rendben van. Megkezdődik rövid időn belül a kitolási szak. Infúziót kap közben és jönnek a tolófájások. Már látszik a pici unokám feje, és a következő fájásnál megszületett a kis unokám. Kétszer a nyakán a köldökzsinór, de nincs baj, mert a köldökzsinór letekerése után azonnal felsír. KISLÁNY. Elképzelhetetlen pillanat. Kimondom a nevét. Gréta.

Gréta még érintetlen név, először szólítják őt ezen a világon. Először szólítom meg az unokámat. Így kezdődik. Nagymama vagyok. Erika fáradt kis arcát megtörlöm, megpuszilom, és azt mondom, hogy kislányom, azt kívánom Neked, neveld fel egészségesen.

Köszönöm Anya. De jó hogy itt voltál!!!

Boldog vagyok.

Nézhetem nyári eső után, amint görbe lábacskáival minden pocsolyába belelép, nem érti miért örülök a szivárványnak, nem tudja, hogy az nincs mindig az égen. Újból süthetek minden nap palacsintát, főzhetek tejbegrízt, belenyugszom, hogy almalétől ragad a padló és pecsétes az abrosz. Fontos vagyok neki, de nem a legfontosabb, hogy bármikor szüksége lehet rám, mellette és bármikor fölöslegessé válhatok. És akkor látom, amikor akarom.

Ő lesz az unokám, Grétike. És leszek én magam, de mégis egy kicsit több - nagymama. Grétike nagymamája.

Hazaérve fürkészve nézem magam a tükörben - a szemüvegemet is felveszem, had lássam a valóságot. Valóban, kétségtelenül nagymama korú az ember, ha már egyszer nagymama, ugyanakkor épp az unokám tereli el lassú (?!) hervadásom felett érzett borús gondolataimat. És a babaszag, a kiscipőcskék az előszobában, a mesélés, a finom talpacskák simogatása, az újra elővett gyermekjátékok éppen a fiatalságomat, a fiatal anyaságomat idézik fel. Hogy kevésbé lennék nő, mint voltam unokám nélkül? Nem érzem. Legfeljebb „másmilyen" nő vagyok. Sokkal jobban látom a világot, nagyobb megértés lakik bennem.

„A nagymamák rendszerint mind egyformák. Nyugodt, komoly arcuk van, amelyet nyájas mosoly édesít meg, jóságos homlokuk merő ránc, mintha harmonika volna.. Fürgék, tipegnek-topognak Amikor nem tipegnek, nem csoszognak bő papucsaikban, akkor rendesen egy nagy karosszékben ülnek és kötnek, vagy unokáiknak mesélnek... " írta Mikszáth Kálmán visszaemlékezve nagymamájára.

Nekem is meggyőződésem, hogy a nagymamaszív mit sem változott és nemcsak azóta, hogy Mikszáth Kálmánka szájtátva hallgatta nagymamája meséit, aki - m i n t írja - hamar rájött, hogy őt nem annyira nyalánkságokkal, mint inkább mesékkel édesgetheti magához a nagymama.

Amikor Grétike megszületett, eltűnődtem.... Dehogyis tűnődtem! Dehogyis akkor! Később, talán akkor, amikor először próbáltam összeügyeskedni, tapasztgatni az eldobható pelenkát, vagy minden intelligenciámat összeszedve, sokadszorra is hiába akartam vért izzadva bekötni a kocsiba a gyerekülést. Szóval ezeknek a nagymamapróbáló feladatoknak a gyakorlása közben - eszembe jutott, hogy nemcsak a pelenka változott, hanem megváltozott a nagymamák helyzete a családban is. Ez részben a tapasztalatok átadásának lehetőségét illeti (lásd: ügyetlenkedés az újfajta eszközökkel), részben valami mást is jelent. Hogy mit is pontosan? Arra gondolok, hogy dédanyám, nagyanyám, anyám szülésénél csak nők voltak jelen, a bábán kívül a nagymama vagy más nőrokon.

Amikor én születtem, természetesen már kórházban, nagyanyám a leendő apával együtt a folyosón toporgott. De ehhez képest is megváltozott valami. Nem a nagymamák kerültek vissza a szülőszobába, hanem az apák kerültek be a folyosóról - már ha vállalják a nem könnyű feladatot.

A második unokám Krisztike császármetszéssel született.

Hogyan legyek jó nagymamájuk Grétikének és Krisztikének.

Azt már tudjuk, hogy a nagymama fontos, és azt is miért, és aki fontos, arra szükség van. A nagymamába megvan az elfogadó szeretet, ami a szülőkben gyakran nincs.

Egy nagymama azt nézi, hogy milyen aranyos kis emberke. „Nagyon kíváncsi vagyok mi lesz belőle - gondolja. Vagyis arra kíváncsi, hogy milyen „valójában" az unokája, és arra, hová fog fejlődni az Ő kis élete. A gyerekek érzik, a nagymama másképp tud odafigyelni rájuk. Ezt a figyelmet sokszor engedékenységnek is nevezik a szülők.

A gyerekek szeretnek a nagyszülőkkel lenni, ami a szülőknek nagyon fontos, mert tudják, hogy a legjobb helyen náluk vannak, ha már nekik más dolguk van. az Édesanya számára már az a tudat is megnyugtató, hogy kéznél van a nagymama.

Azért arra is ügyelni kell a nagymamának, hogy ne értékelje túl a szerepét és ne igyekezzen betelepedni a családba.

Nagymamaként kell megtanulnom a kényes egyensúlyt a nélkülözhetetlen és a fölösleges között. Tudnom kell, mikor vagyok ez és mikor válok azzá. Mert hol jelen kell lennem, hol el kell tűnnöm, és mindig a megfelelő pillanatban. Persze azt is mondhatnám, hallgassak csak az ösztöneimre. Valóban lehet úgy is működni, egészen addig, amíg azok nem ütköznek az anyák ösztöneivel és elképzeléseikkel. Akkor viszont jobb visszavonulni. Mosolyogva, de nem fagyos mosollyal.

Azt már megtanultam, hogy egy nagymamának nem kell mindent kimondani - le sem kell mindent nyelni.

Szóval - mondom magamnak - semmi sértődés és semmi tolakodás. Csak egyszerű jelenlét, mosoly, ölelő kar, csokis piskóta és izzadt kis tarkók simogatása, szelíd mesék közben. Élvezzük őket, az unokákat, és egyszerűen legyünk nekik nagymamák. De lehet kedveskedni, de minél apróbb ajándékkal.

A saját sütésű süti az kivétel, mert az maga a nagymama. Az én nagymamám is olyan finom süteményeket sütött, és olyan ételeket főzött, hogy még ma is érzem a finom CSIRMALÉ ízét. Már sokszor megpróbáltam elkészíteni, de soha nem sikerült úgy, ahogy ő akkor elkészítette. Annak a süteménynek igazi „MAMA ÍZE" volt.

A nagymamáknak abban is nagy a felelősségük, hogy ők menthetik meg a televíziózás ártalmától a gyerekeket. Ugyanis a szülők, amikor fáradtan hazamennek, és még otthon is különféle tennivalók várnak rájuk, örülnek, ha bekapcsolhatják a televíziót a gyerekeknek, hogy ne kelljen vele foglalkozni.

Ez nem minden szülőre igaz, de nagyon sokan használják a tévét bébiszitternek. A televízió nem a gyerek épülését, hanem leépülését szolgálja. Ezzel szemben, ha mesélünk a gyereknek, ő készíti el a képeket. A mese az életre való felkészítés legjobb eszköze. Ezek a mesék szinte majdnem mindig a nagymamához kötődnek. A régi nagymamák - az én nagymamám is, fejből tudtak mesélni. A fejből elmondott mese más, mert amikor az ember nem olvassa a mesét, hanem mondja, akkor nagyon sokat dolgozik azon, hogy azok a szavak úgy hangozzanak el, ahogy évszázadokon keresztül elhangoztak.

Jó dolog a nagymamában bizonyos felelőtlenség. Az unokáimat nem én nevelem, arra tanítom meg, amire kedvem van (sokat énekelek nekik). „NEVELNI CSAK ADDIG LEHET, MÍG KERESZTBE ÉR AZ ÁGYON. KÉSŐBB MÁR CSAK JÓ PÉLDÁVAL LEHET JÁRNI ELŐTTÜK." - mondta az én nagymamám.
Ismeretlen dolgokat fedeztünk fel együtt. Rengeteg örömbeli alkalom akad még és ehhez is hozzá tartozik, hogy szívesen főzök nekik finomakat. Ha valakiben már kihunyt volna a kíváncsiság, az unoka a kérdéseivel ráébresztheti: szellemileg fittnek kell maradni. De fizikailag **is,** mert mindez a nagymama egészségének is jó.

Nekünk nagymamáknak a családvédelem, a jókedv után az anyagi biztonság, a tisztesség, a belső béke és harmónia a legfontosabb. Fontos még részünkről a barátság, az önbecsülés és az igazságosság, amely az életünket meghatározza.

A nagymamaság csúcspontjai azok az időszakok, amikor az ember egyedül lehet az unokájával. Az a bizalmas együttlét, amikor nem kell rohanni, van idő a felhőket és a bogarakat nézni és csak úgy LENNI.

Anyagi helyzetétől függetlenül minden nagymama képes arra, hogy az együtt töltött időt értékessé tegye az unokája számára - szellemi értelemben. Éppen ebben rejlik a nagymamaság lényege: a szeretet találékonnyá tesz. Nevelni a szülőknek kell, ez már nem a mi felelősségünk, különben is bármikor elmehetünk, hisz vendégek vagyunk. Arra ügyeljünk, hogy bejelentés nélkül soha ne érkezzünk!

Annak is örülhetünk, hogy már nem uralkodnak merev nevelési elvek. Néha elviszek nekik egy-egy gyermeknevelésről szóló jó újságcikket. Szerintem ez többet ér, mint a direkt tanácsadás. Lehetőséget adok arra, hogy elolvassák. Megteszik-e vagy sem, ez már az Ő dolguk.

Ha valami nem tetszik a neveléssel kapcsolatban, nem szólok rögtön. Azon nyomban nem reagálok, hanem néhány napig gondolkodom a dolgon. sokszor el is múlik ez a szólási inger, rájövök, jobb hogy hallgattam. Nekem ez nagyon bevált.

A szombati napokat szabaddá teszem, hogy azt csak velük tölthessem. Ilyenkor abban segítek, amit Erikám kér. Vasalok, főzök és a két kislánnyal foglalkozom.
A kisgyerekeknek hamar igényükké válik, hogy csakis rájuk figyeljünk. Szeretik biztonságban érezni magukat. Ezért igen fontos számukra az alvás előtt együtt töltött idő.
Monoton hangon, a dúdolás feszültségoldó, nyugtató hatású. Például: csicsíj baba - aludj baba.

Hasonló funkciója van az altató daloknak is. Saját hangbeli adottságomhoz képest mélyebb hangfekvésben dúdolok, és halkan, mert a mélyebb, bársonyosabb hang sokkal andalítóbb hatású. Szerintem az altadó dalnak a személyiségformálásban és a gyógyítás területén is nagy jelentősége van. Kedvenc altatódala a katicabogárról szóló kis dal.

Délutáni alvás után uzsonna.

Főzőkedvű nagymamaként sokat tehetek azért, hogy unokáim később igényessé, akár ínyenccé váljanak.

Annál is inkább, mert a legtöbb gyerek örömmel tevékenykedik a konyhában, és ha a nagymama ebben partner, mindketten élvezni fogják. Juthat idő arra is, hogy milyen finom is tud lenni a zsenge cukkíni.

Elindulunk végre a konyhába!

Kisunkáimnak, Grétikének és Krisztikének van saját készítésű kis köténye. Felkötjük, hogy úgy lássanak a keveréshez - kavaráshoz. Kézmosás következik. A sok edény és eszköz számukra még izgalmas újdonság.

Az ízek érzékelését az alábbi játékos gyakorlattal fejezem be.
Hogyan tudja a nyuszi, hogy mi a jó?
Besétál a nyuszi a veteményes kertbe, és válogatni kezd.

Első fogás: saláta.

A salátát szétszedjük, a leveleit jól megmossuk, szűrőkanálba tesszük, lecsurgatjuk róla a vizet, a leveleket kirakjuk egy tálcára úgy, hogy a külsőkkel kezdjük, és a legbelül legyenek a fehér színűek, a saláta „szíve".

Ezután kezdődik a kóstolás. A külső levelekből befelé haladva megkóstolunk egy-egy falatot. A salátalevél széléről is, meg a torzsa közepéből is, más-más ízű!
Nos így keresi a nyuszi is a neki tetsző falatokat. Elmondom, hogy mi az erősebb ízeket szeretjük, mint a nyuszi, ugye? - ezért öntetet készítünk, és így milyen más a saláta íze? Hát még ha legközelebb foghagyma is kerül bele!

Második fogás: sárgarépa.

Egy sárgarépát megtisztítunk, hosszába kettévágjuk, vékony szeletekre felszeleteljük. Kezdődhet a kóstoló. A nyuszi kívülről kezdi rágcsálni befelé haladva. Van-e íz különbség? Igen a répa belseje érezhetőbben édesebb.
Nálam megvalósítható a kényelmes tízórai és az uzsonna is.

Grétike és Krisztike már kinőtték a törő-zúzó korszakukból, ezért előveszem a ritkán használt csészémet, megterítek szépen és elmesélem milyen az angoloknál az ötórai tea, és az asztali illemről is ejtek néhány szót.
Édességként friss és aszalt gyümölcsöket adok és cukor nélkül főzött szilvalekváros kenyeret. Uzsonna után séta következik a Tisza-parton. Ha azt látom, hogy a sok játék, szaladgálás közben elfáradtak, leültetem a játszótéren a padra őket, és az én drága nagymamám módszerét használom.

Mamukám velem szemben ült a sámlin. Kezébe vette a kis lábamat és azt mondta: most piros csizmát fogok neked csinálni. A lábam szárát minden oldalról tenyerével megcsapkodta, ez volt a csizma szára. Majd a lábfejemnél folytatta, ezzel megfejelte majd tenyerével a talpamat ütögette. Ez volt a csizma talpalása. Végül ujjaival körbe a talpam szélét ütögette, megszögelte a csizmát. Majd a másik lábam következett. Ez volt most már tudom a „FITNESZ" mamuka módra. Felfrissültem, feltöltődtem, nagyon jól esett.

Grétike és Krisztike is szívesen tartja a kis lábát, és amit a nagymamám alkalmazott, azt velük is megteszem, majd masszírozással fejezem be. Olyan aranyosak, amikor közben mondom, hogy mit miért csinálok.

Nem mondom, hogy nem fáradok el estére, de gondolom mindenki megérti, hogy ezek a délutánok feltöltenek, boldoggá tesznek. Ha jól meggondolom, erőt adnak a további tennivalóimhoz. Hiszen az unoka és a nagymama kapcsolata a legideálisabb emberi kapcsolat. Amikor a kisunkáim karjai a nyakam köré fonódnak, az a legnagyobb boldogság.

Hosszúra nyúlt a délutánom.

Átnézem a kapott fényképeket és örömmel látom, hogy közöttük vannak az esküvőről készült képek is. Erikáék 2008. június 21-én összeházasodtak.

Esteledik...

Áttetsző kék az ég. Amikor már lenyugodott a nap, a szemben lévő házak ablakán fáradtan ragyogtak piros sugarai. A nap leggyönyörűbb órája volt ez, ahol a nap a felhők kísérete nélkül hétköznapi pompájában leereszkedett, ünnepélyes bíborfény maradt a nyomában.
A mennyboltnak felét beborította, mindinkább halványodott.

Késő van.

Összehúzom a magamra terített vállkendőmet. Emlékszem a szép időkre, bezárom magamba a gondolatokat, és viszem magammal, amit most szívesen megosztottam Önökkel. Igyekezni fogok, hogy hasonló szép emlékeket hagyjak szeretett unokáimban, akiket Édesanyjukkal és Édesapjukkal együtt esténként imára kulcsolt kezeimmel körülölelek.

Köszönettel:

özv. Szabó Gézané
Szolnok

Ő volt az én drága nagymamám.
Szabályos nagyi volt, a családjáért élt.
Figyelemre méltó mondata az volt,
hogy
„nehéz becsületesen élni, de nagyon jó.”